

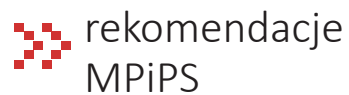
STANDARD CERTYFIKACJI KLUBÓW INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

 rekomendacje
MPiPS

Warszawa 2014

STANDARD CERTYFIKACJI KLUBÓW INTEGRACJI SPOŁECZNEJ

Warszawa 2014

Publikacja powstała w ramach projektu systemowego realizowanego przez Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich pn. „Kompleksowe formy reintegracji społeczno-zawodowej w środowisku lokalnym”, zainicjowanego przez Departament Pomocy i Integracji Społecznej Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej.

Opracował Zespół Autorów z Instytutu Rozwoju Służb Społecznych w Warszawie, w składzie:

dr Marta Komorska
Anna Kuczyńska
Anna Mazur
Katarzyna Sokołowska
Andrzej Trzeciecki
Paweł Wiśniewski

Recenzja: Wojciech Zarzycki

© Copyright by Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej; Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, Warszawa 2014

Publikacja bezpłatna

Nakład 3500 egz.

Projekt okładki: Anna Skrok
Korekta i skład: Joanna Iwanowska, Bożena Mazur
Druk i oprawa: Wydawnictwo Naukowe Instytutu Technologii Eksploatacji – PIB, Radom

Fotografia na okładce: © Michael Brown – fotolia.com

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Szanowni Państwo,

ponaddziesięcioletni okres funkcjonowania ustawy o zatrudnieniu socjalnym pokazuje, że działalność centrów i klubów integracji społecznej stała się trwałym elementem szerszego systemu wsparcia i pomocy osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym. Krajowa statystyka na koniec 2013 r. odnotowała działalność 132 centrów integracji społecznej oraz ponad 220 klubów integracji społecznej.

W latach 2004–2011 KIS-y były głównie tworzone przez gminy, wykorzystujące do tego celu ośrodki pomocy społecznej oraz „tradycyjne” organizacje pozarządowe (głównie stowarzyszenia, chociaż znane są przypadki fundacji prowadzących kilka klubów). Trudno jest określić statystyczną liczbę klubów, a tym samym strukturę instytucji ich tworzących. Wiedza na ten temat jest ograniczona jedynie do źródeł o charakterze ankietowym. Mimo wprowadzenia do Centralnej Aplikacji Statystycznej (dawniej SAC) jednorazowego kwestionariusza statystycznego, niewiele instytucji prowadzących kluby przekazuje dane. Brak oficjalnych statystyk o KIS-ach jest też prawdopodobnie wynikiem pewnych „luk” w ustawie. Na początku funkcjonowania ustawy nie przewidywano tak dużego zainteresowania tą formą organizacyjną. Pierwszym krokiem w kierunku archiwizowania wiedzy o KIS-ach była trzecia nowelizacja ustawy o zatrudnieniu socjalnym¹ i wprowadzenie przepisów pozwalających na dysponowanie unormowanymi informacjami statystycznymi. Kolejne propozycje idą w kierunku monitorowania sytuacji tworzenia i działania tych podmiotów, szczególnie w aspekcie eliminowania niecertyfikowanych usług oraz niespełniających określonych wymogów jakościowych.

Zajęcia z uczestnikami, które oferują zarówno kluby, jak i centra integracji społecznej, skierowane są do jednostek i grup osób. Indywidualna praca pozwala na bezpośrednie oddziaływanie na jednostkę, pomoc w rozwiązywaniu indywidualnych problemów, monitoring postępów. Praca z grupą stwarza możliwość motywacji grupy oraz motywacji jej członków do aktywności, w efekcie mobilizując uczestników do określania coraz trudniejszych celów. Zgodnie z ideą jednostek integracji społecznej profil udzielanego wsparcia powinien wynikać z oceny sytuacji osób zagrożonych wykluczeniem i ich rodzin. Walorem zaproponowanych rozwiązań jest indywidualne podejście do jednostki oraz systematyczne oddziaływanie na nią dzięki kompleksowym działaniom budującym motywację, utrwalającym pożądane nawyki. Tylko takie działania łączące i komplementarne mogą gwarantować

¹ Art. 18a oraz 18b ustawy z dn. 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (tekst jednolity Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225).

długofalową zmianę postaw i nastawień jednostek nimi objętych². Pomimo przygotowanych założeń określających ramy programowe i organizacyjne funkcjonowania KIS oraz posiadanych doświadczeń w tworzeniu i prowadzeniu jednostek reintegracji społeczno-zawodowej nadal istnieje wiele przypadków klubów, w których możemy spotkać takie negatywne zjawiska jak np. brak właściwej struktury klubu, niedostosowanie organizacji i merytoryki zajęć do potrzeb uczestników lub przyjęcie nieodpowiednich założeń pracy z uczestnikami np. poprzez nie uwzględnienie idei empowerment i partycypacji.

Kwestią równie istotną dla tworzenia nowych jednostek jest upowszechnianie wiedzy na temat korzyści płynących z zastosowania usług zatrudnienia socjalnego w środowiskach szczególnie zagrożonych wykluczeniem oraz precyzyjne określenie roli, jaką powinny odgrywać kluby i centra integracji społecznej. Stopniowy rozwój jednostek zatrudnienia socjalnego, a także coraz częstsze korzystanie przez nie ze środków publicznych, wymaga przygotowania jednolitego wzorca tzw. standardu organizacyjno-usługowego, który określi podstawowe wymagania przy procesie tworzenia KIS, jak i jego późniejszego funkcjonowania. Dotychczasowe doświadczenia organizacji klubów bazowały na powielaniu rozwiązań zastosowanych w innych już działających klubach bądź też tworzeniu i wdrażaniu własnych pomysłów na pracę tego typu jednostki. Zdarzały się również przypadki zupełnego indywidualizmu w organizacji KIS, co w następstwie powodowało trudności w świadczeniu usług. Wypracowanie standardów organizacyjno-usługowych dla klubów wydaje się kluczową sprawą dla osiągnięcia spójności w działaniach systemu pomocy i wsparcia osób zagrożonych i wykluczonych społecznie.

Zaproponowany i przetestowany wzorzec/standard, to narzędzie pozwalające KIS prawidłowo planować i wykonywać pracę w środowisku lokalnym, to również odpowiedź na potrzeby zgłaszane przez środowisko klubów integracji społecznej, które dążąc do profesjonalizmu, wskazało na konieczność zbudowania systemu pozwalającego w sposób obiektywny oceniać ich przygotowanie do wypełniania zadań ustawy o zatrudnieniu socjalnym. Legitymowanie się przez KIS-y dokumentem potwierdzającym spełnianie standardów w obszarze organizacji i usług powinno być gwarancją dobrze lokowanych środków publicznych.

² Do grupy najstarszych klubów w Polsce posiadających najdłuższy staż doświadczeń w pracy należą m.in. takie jednostki jak: KIS Bydgoszcz (woj. kujawsko-pomorskie), KIS Kostrzyn n. Odrą (woj. lubuskie), KIS Słubice (woj. lubuskie), KIS Lubanów i KIS Pabianice (woj. łódzkie), KIS Kęty i KIS Kraków (woj. małopolskie), KIS Nisko (woj. podkarpackie), KIS Wejherowo (woj. pomorskie), KIS Pszczyna (woj. śląskie), KIS Działdowo, KIS Elbląg, KIS Janowo, KIS Jeziorany, KIS Korsze, KIS Nidzica, KIS Olecko, KIS Piecki i KIS Szczytno (woj. warmińsko-mazurskie) oraz KIS prowadzony przez HUMANUS w Janowie Lubelskim.

Uwzględniając potrzebę doskonalenia systemu usług pomocy i integracji społecznej w latach 2007–2013, realizowano kilka projektów systemowych³, których celem było określenie standardów instytucji, w tym również centrów i klubów integracji społecznej.

Jeden z tych projektów nosił nazwę „Kompleksowe formy wsparcia reintegracji społeczno-zawodowej w środowisku lokalnym”, w jego ramach przygotowano propozycję Systemu Certyfikacji Klubów Integracji Społecznej. Standard organizacyjno-usługowy oraz proces certyfikacji (skrót: SC KIS) zostały oparte na zasadzie dobrowolności poddania się tym procedurom. Ta zasada jest także sprawdzianem dojrzałości organizacyjnej instytucji tworzących kluby integracji społecznej do poddania ocenie planowanych i stosowanych metod pracy z osobami zagrożonymi wykluczeniem społecznym.

Propozycja SC KIS została poddana w 2014 r. testowi, który przeprowadzono w dziesięciu nowo utworzonych klubach. Działanie to pozwoliło przede wszystkim odpowiedzieć na pytanie: czy taki system będzie przydatny dla kilku rodzajów instytucji rozpoczynających, realizujących oraz rozliczających działania w sferze usług reintegracji społecznej i zawodowej. W oparciu o wyniki pilotażu SC KIS sformułowano kilka istotnych rekomendacji, które po analizie Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej powinny zostać przekształcone w konkretne propozycje legislacyjne.

Zaprezentowany poniżej materiał odnosi się także do metod animacji klubów w środowisku lokalnym, które pozwalają nie tylko zainicjować działalność takiego podmiotu, ale również mają wpływ na jego przygotowanie do udziału w procesie SC KIS.

/ - / Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej

³ Patrz: projekt systemowy EFS nr 1.18 „Tworzenie i rozwijanie standardów instytucji i usług pomocy i integracji społecznej” oraz projekt systemowy EFS nr 1.16 „Zintegrowany system wsparcia ekonomii społecznej”.

SŁOWNICZEK SC KIS

CAS	Centralna Aplikacja Statystyczna – system elektroniczny archiwizowania danych statystycznych z obszarów pomocy społecznej oraz zatrudnienia socjalnego, wspomaga proces raportowania i komunikacji pomiędzy jednostkami pomocy społecznej, działającymi na poszczególnych poziomach organizacyjnych: centralnym, wojewódzkim oraz powiatowym i gminnym. Centra i kluby integracji społecznej przekazują w tym systemie sprawozdania ze swojej działalności.
CIS	Centrum Integracji Społecznej – oznacza jedną z ustawowych form organizacyjnych podmiotu zatrudnienia socjalnego.
CRZL	Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich – jednostka organizacyjna realizująca, jako Instytucja Pośrednicząca drugiego stopnia, projekty systemowe, m.in. w obszarze pomocy i integracji społecznej.
EFS	Europejski Fundusz Społeczny.
FW KIS	Formularz wniosku o nadanie certyfikatu KIS.
KA KIS	Formularz karty audytu, tj. przeprowadzonych czynności audytu.
KIS	Klub Integracji Społecznej – oznacza jedną z ustawowych form organizacyjnych podmiotu zatrudnienia socjalnego.
KPC KIS	Karta procesu certyfikacji prowadzona przez jednostkę certyfikującą.
MLW	Model Lokalnej Współpracy – oznacza zespół działań prowadzących do utworzenia międzysektorowego partnerstwa lokalnego dla rozwoju usług reintegracji społecznej i zawodowej. To element Standardu Lokalnej Współpracy testowany w projekcie „Kompleksowe formy reintegracji społeczno-zawodowej w środowisku lokalnym”.
MPiPS	Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.
PODMIOT ZATRUDNIENIA SOCJALNEGO	Pojęcie stosowane do jednostki organizacyjnej świadczącej usługi reintegracji społecznej, utworzonej zgodnie z procedurą i wymogami ustawy z dn. 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (tekst jednolity Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225). Podmiotem zatrudnienia socjalnego jest centrum integracji społecznej lub klub integracji społecznej.
REINTEGRACJA SPOŁECZNA	Działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie u osoby uczestniczącej w zajęciach w centrum integracji społecznej, klubie integracji społecznej lub zatrudnionej u pracodawcy umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu.
REINTEGRACJA ZAWODOWA	Działania mające na celu odbudowanie i podtrzymanie u osoby uczestniczącej w zajęciach w centrum integracji społecznej i klubie integracji społecznej zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy.
ROPS	Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej.
SC KIS	System weryfikacji oraz potwierdzania stosowania i utrzymania standardu instytucjonalno-usługowego przez dany KIS, tj. standardu certyfikacyjnego.
WPS UW	Wydział Polityki Społecznej Urzędu Wojewódzkiego.
WUP	Wojewódzki Urząd Pracy.
ZATRUDNIENIE SOCJALNE	Pojęcie odnoszące się do usług reintegracji społecznej i zawodowej, wykonywanych zgodnie z przepisami ustawy z dn. 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (tekst jednolity Dz. U. z 2011 r. Nr 43, poz. 225).

WPROWADZENIE

- od animacji do certyfikacji

Propozycja SC KIS to rozwiązanie nie tylko dla już działających klubów integracji społecznej, ale również punkt odniesienia dla inicjatorów nowych jednostek zatrudnienia socjalnego, szczególnie tych, którzy po raz pierwszy zamierzają podjąć się świadczenia usług reintegracji społecznej i zawodowej. Powołanie nowej jednostki organizacyjnej zatrudnienia socjalnego jest procesem, który powinien zostać poprzedzony nie tylko lokalną diagnozą sytuacji osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym, ale również uzyskaniem minimum wiedzy o organizacji podmiotu, konieczności współpracy z najważniejszymi instytucjami pomocy i integracji społecznej (np. ośrodkami pomocy społecznej, urzędami pracy) oraz wpisaniu w lokalny rynek kooperacji z pracodawcami.

Dla instytucji określonych w przepisach ustawy o zatrudnieniu socjalnym, które tworzą KIS będzie ważne zapoznanie się z dwiema propozycjami animacji klubu, które były testowane w trakcie pilotażu. Animacja KIS miała miejsce podczas testu rozwiązań Modelu Lokalnej Współpracy (komponent Standardu Lokalnej Współpracy) oraz testu SC KIS. Obie formy różniło podejście w etapie realizacji, a mianowicie:

- 1) MLW – animację klubu powierzono specjalnie stworzonym w gminach zespołom, tzw. Zespołom Synergii Lokalnej, w których skład wchodziłi przedstawiciele różnych lokalnych instytucji i podmiotów, wspólnie podejmujący decyzję o ewentualnym utworzeniu KIS lub o wyborze innej formy organizacyjnej usług reintegracji społecznej i zawodowej.
- 2) SC KIS – animację klubu powierzono lokalnym liderom, tj. animatorom, których zadaniem było zaprezentowanie na terenie gminy idei zatrudnienia socjalnego, zmobilizowanie lokalnego środowiska instytucjonalnego oraz doprowadzenie do podjęcia decyzji o utworzeniu (lub odtworzeniu) klubu.

Bez względu na rodzaj animacji KIS dla lokalnego środowiska istotne było uzyskanie trzech podstawowych efektów, które zaprezentowano poniżej.

Z kolei dla procesu SC KIS, w którym występuje kilka poziomów instytucjonalnych (wnioskodawca – instytucja nadająca certyfikat – instytucja audytu certyfikacyjnego) ważne jest, aby oba rodzaje animacji doprowadziły do uzyskania pożądanego wymiaru wielosektorowości lokalnej współpracy. Zaangażowanie różnych partnerów, szczególnie z obszaru pomocy społecznej i rynku pracy, wymusza na podmiocie zatrudnienia socjalnego stosowanie odpowiedniego standardu usług reintegracji społecznej i zawodowej oraz stanowi gwarancję, że KIS ubiegający się o certyfikat spełnia określone standardy.

Cel – zwiększenie poziomu edukacji o zatrudnieniu socjalnym

EFEKTY:

- podniesienie kompetencji pracowników lokalnych instytucji w zakresie świadczenia usług zatrudnienia socjalnego,
- wzrost świadomości na temat efektywności zatrudnienia socjalnego.

Cel – zwiększenie sojuszników podmiotu zatrudnienia socjalnego

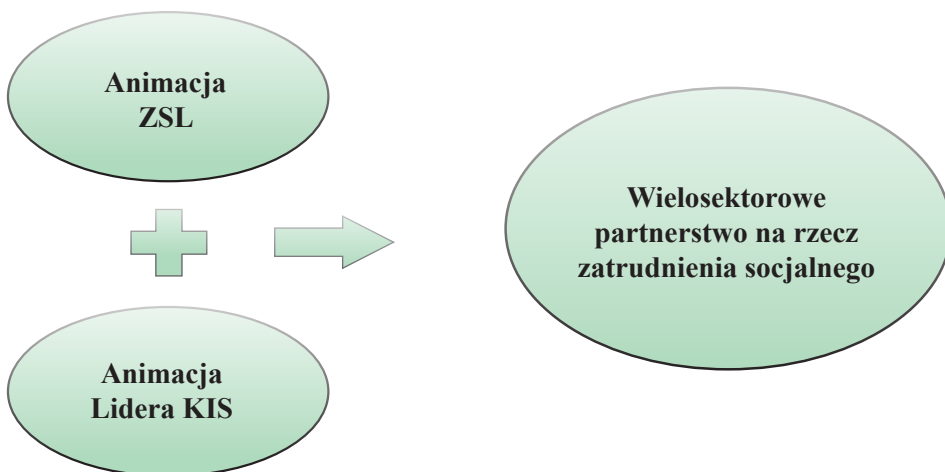
EFEKTY:

- utrzymanie dotychczasowej liczby instytucji będących zwolennikami partnerstwa,
- przyciągnięcie nowych partnerów dla podmiotu zatrudnienia socjalnego.

Cel – wspólny wybór formy organizacyjnej usług reintegracji społecznej i zawodowej

EFEKTY:

- wspólne stanowisko o celowości uruchomienia klubu lub innej formy organizacyjnej świadczenia usług reintegracji społecznej i zawodowej,
- deklaracja wsparcia działalności wybranej formy organizacyjnej usług reintegracji społecznej i zawodowej (udostępnienie zasobów).

Kryteria standardu SC KIS są łącznikiem pomiędzy animacją klubu w środowisku lokalnym a przystąpieniem do procesu certyfikacji KIS. Doprowadzenie poprzez animację do zbudowania właściwych struktur organizacyjnych klubu, prawidłowego przygotowania programów zajęć i ich dokumentacji oraz kooperacyjnego powiązania z lokalnymi instytucjami i przedsiębiorcami jest kierunkiem, który umożliwi przyszłemu klubowi uzyskanie certyfikatu KIS bez konieczności dokonywania korekt/poprawek.

*

*

*

Rekomendacje SC KIS składają się z dwóch części: procesu animacyjnego KIS w środowisku lokalnym oraz procesu certyfikacji KIS.

I. REKOMENDACJE DLA PROCESÓW ANIMACJI KIS

Samorządy gmin podejmujące decyzje o rozwijaniu usług reintegracji społecznej i zawodowej na bazie rozwiązań ustawy o zatrudnieniu socjalnym powinny inicjować animację w zależności od stopnia posiadanego doświadczenia w wielosektorowej współpracy partnerskiej, a także posiadanego potencjału organizacyjnego (wiedza, kadry, zasoby techniczno-materialne). Dlatego też, uwzględniając powyższe uwarunkowania, proponuje się następujący podział rekomendacji dla animacji klubów integracji społecznej:

1. Animacja dla gmin, w których nie ma rozwiniętej idei partnerstwa lokalnego.
2. Animacja dla gmin z doświadczeniem współpracy partnerskiej.

Poniższy zbiór rekomendacji stanowi tylko podstawowe wskazówki dla animowania klubów integracji społecznej. Mogą one być uzupełnione o własne kierunki animacji oraz próby tworzenia załączków lokalnej współpracy partnerskiej.

1. Rekomendacje dla gmin, w których nie ma rozwiniętej idei partnerstwa lokalnego

Dla gmin, które nie dysponują doświadczeniami w tworzeniu lokalnych partnerstw, początkiem animacji powinny być działania zapoczątkowane decyzjami instytucji administracyjnych, które wraz z rozwojem kolejnych etapów animacyjnych należy przekształcać w inicjatywy o charakterze partnerskim, czyli takie, w których decyzje będą konsultowane w szerszym gronie interesariuszy (rysunek 1).

Rysunek 1. *Animacja KIS w gminach, w których nie ma doświadczeń we współpracy partnerskiej*

Źródło: opracowanie własne.

Ciężar inicjowania animacji KIS w tej grupie gmin należałoby wpisać w rolę i funkcje urzędu gminy oraz ośrodka pomocy społecznej. Instytucje te z racji swoich statutowych obowiązków są najbardziej przygotowane do podjęcia pierwszych działań animacyjnych, takich jak: zapoznanie z celami korzystania z rozwiązań ustawy o zatrudnieniu socjalnym, zapoznanie z zasadami partnerskiej współpracy oraz przedstawienie wyników lokalnej diagnozy społecznej.

Zbiór podstawowych rekomendacji dla gmin o nierozwiniętej idei partnerskiej współpracy przedstawia się następująco:

Nr 1

- Inicjowanie animacji KIS wg wariantu administracyjnego – wiodąca rola urzędu gminy oraz ośrodka pomocy społecznej.

W gminach, w których rozwiązania ustawy o zatrudnieniu socjalnym są mało znane, nie funkcjonują podmioty zatrudnienia socjalnego. Zainicjowanie animacji KIS rekomenduje się poprzez wykorzystanie wariantu działań administracyjnych. Warto skorzystać z rozwiązania, w którym powołuje się specjalną grupę (zespół) do opracowania kolejnych etapów animacji KIS. Inspiracją dla gmin mogą być propozycje MLW – w tym kluczowa funkcja zespołu synergii lokalnej – współdziałanie na rzecz zapewnienia dostępności do usług zatrudnienia socjalnego.

Powołanie zespołu animacyjnego pozwala już na pierwszym etapie animacji skoncentrować przedstawicieli lokalnych instytucji zaliczanych do „zwolenników” wokół problematyki zatrudniania socjalnego. Siła wstępnego działania tego zespołu koncentruje się na zagadnieniach edukacyjno-promocyjnych, co w przypadku animowania KIS ma bardzo duże znaczenie dla przyszłych efektów. Główną rolą zespołu jest sukcesywne poszerzanie grona partnerów wokół idei zatrudnienia socjalnego.

Nr 2

- Animacja KIS musi uwzględniać regułę wielosektorowości wsparcia przyszłego podmiotu zatrudnienia socjalnego.

Działania zespołu animacyjnego muszą być ukierunkowane na zagwarantowanie wielosektorowych reprezentacji interesariuszy wspierających funkcjonowanie podmiotu zatrudnienia socjalnego. Stąd też jednym z pierwszych działań animacyjnych powinno być dokonanie przeglądu lokalnych instytucji oraz stworzenie grupy „zwolenników” współpracy i opracowanie zasad wzajemnej komunikacji. Skuteczna animacja musi zapewnić wymianę informacji, wspólne uzgadnianie kolejnych kroków i przedsięwzięć w celu optymalnego skonstruowania kształtu i wizji przyszłego podmiotu zatrudnienia socjalnego.

Nr 3

- Animacja KIS musi dążyć do skoncentrowania zasobów lokalnych instytucji wokół planu funkcjonowania przyszłego podmiotu zatrudnienia socjalnego.

Ukierunkowanie animacji na partnerską współpracę lokalnych instytucji pozwala skoncentrować uwagę na udostępnieniu zasobów interesariuszy, zwłaszcza kadrowych, technicznych i organizacyjnych. Dla przyszłego podmiotu zatrudnienia socjalnego możliwość korzystania z zasobów interesariuszy jest gwarancją właściwego świadczenia usług reintegracji społecznej i zawodowej osobom potrzebującym wsparcia i pomocy.

Nr 4

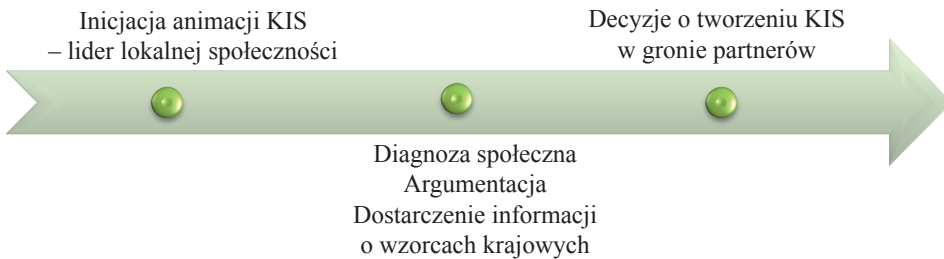
- Animacja KIS powinna zakończyć się wspólną decyzją o utworzeniu podmiotu zatrudnienia socjalnego lub wskazaniem innej formy organizacyjnej reintegracji społecznej i zawodowej.

Proces animowania KIS winien zakończyć się wspólną decyzją o uruchomieniu działalności podmiotu zatrudnienia socjalnego. Jednakże, z uwagi na specyfikę każdej gminy oraz różnorodność zdiagnozowanych problemów społecznych, ostateczna forma świadczenia usług reintegracji społecznej i zawodowej powinna być uzależniona od autonomicznej decyzji grona partnerów, którzy przekształcili zespół animacyjny w lokalne partnerstwo/pakt na rzecz zatrudnienia socjalnego.

2. Rekomendacje dla gmin z doświadczeniem współpracy partnerskiej

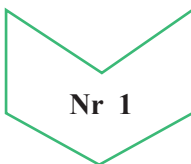
Gminy mające doświadczenie w organizowaniu partnerstw lokalnych, instytucjonalnej współpracy przy realizacji różnych projektów w obszarze przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu, a także posiadające aktywne środowisko podmiotów obywatelskich powinny korzystać z innej ścieżki animowania KIS. Główny ciężar animacji powinien spoczywać na liderze rozpoznawanym z działalności społecznej wśród mieszkańców gminy. Lokalnym liderem może być osoba prywatna lub organizacja obywatelska wykazująca zainteresowanie rozwijaniem działalności na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu, współpracująca w tym obszarze z miejscowymi podmiotami i instytucjami. Wskazany lider powinien inicjować poszczególne etapy prac, jak również sformułować argumenty za utworzeniem w gminie podmiotu zatrudnienia socjalnego (rysunek 2).

Rysunek 2. Animacja KIS w gminach z doświadczeniem współpracy partnerskiej

Źródło: opracowanie własne.

Rekomendacje dla gmin z doświadczeniem partnerskiej współpracy zwracają uwagę na niektóre kwestie animacji KIS, trudno jest lokalnemu środowisku narzucić schemat postępowania, gdy funkcjonują już pewne rozwiązania przynoszące lokalne efekty.

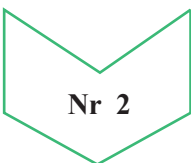

Nr 1

- Animacja KIS to samodzielna decyzja o kierunku działań oraz czasie jej trwania (Lider inicjacji).

Lokalny lider, który zainicjuje animację KIS, powinien opracować koncepcję działań z wykorzystaniem doświadczenia już istniejących jednostek prezentowanych na przykład jako dobre praktyki. Na tym etapie istotne może być nawiązanie kontaktów z działającymi jednostkami zatrudnienia socjalnego, które dysponują sprawdzonymi rozwiązaniami w zakresie zatrudnienia socjalnego. Poznanie praktycznych sposobów realizacji reintegracji społecznej i zawodowej w formie KIS powinno potwierdzić zasadność dokonanego wyboru w pełni odpowiadającego na potrzeby społeczne.

Autonomia lokalnego lidera w procesie inicjowania animacji pozwala optymalnie dobierać partnerów instytucjonalnych klubu, opracowywać własne programy edukacyjno-szkoleniowe, a także budować katalog argumentów „za” rozwinięciem usług reintegracji społecznej i zawodowej w gminie.

Nr 2

- Animacja KIS wymaga zdobycia niezbędnej wiedzy pozwalającej Liderowi na sporządzenie bilansu otwarcia oraz kalkulatora zaniechania.

Ważnym elementem animacji KIS jest właściwe dobranie zespołu, które pozwoli liderowi przygotować niezbędne dokumenty analityczne potwierdzające zasadność tworzenia klubu, a mianowicie:

1. Lokalną diagnozę społeczną – która określa ilościowo i jakościowo grupę zagrożoną wykluczeniem społecznym oraz zasoby instytucjonalne możliwe do wykorzystania w programie zajęć klubu.
2. Kalkulator zaniechania – który analizuje ewentualne skutki braku dostępności do usług reintegracji.

Wyniki tych prac stanowią podstawę argumentacji, która zostanie przedstawiana na szerszym forum w gminie (instytucje, organizacje pozarządowe oraz mieszkańcy).

Nr 3

- Animacja KIS powinna uwzględniać indywidualne negocjacje i konsultacje z lokalnym środowiskiem instytucjonalnym.

Lider rozpoczynający animację KIS musi dysponować planem indywidualnych negocjacji i konsultacji z lokalnymi podmiotami polityki społecznej, by przekonać ich do zawiązania partnerstwa działającego na rzecz rozwoju podmiotu zatrudnienia socjalnego.

Nr 4

- Animacja KIS – zebranie „argumentów za” utworzeniem podmiotu zatrudnienia socjalnego oraz przedstawienie ich szerokiemu gremium w gminie.

Plan działań animacji KIS musi zawierać argumenty „za”, bo inaczej trudno będzie pozyskać sojuszników dla idei zatrudnienia socjalnego, zwłaszcza w sektorze instytucji administracyjnych. Animacja KIS tylko na polu funkcjonowania organizacji pozarządowych może nie przynieść spodziewanych efektów.

W rekomendacjach dla procesu animacji KIS, także w odniesieniu do gmin z doświadczeniem we współpracy partnerskiej, konieczne jest zwrócenie uwagi na możliwość korzystania z instrumentarium Modelu Lokalnej Współpracy:

- „Scenariusze oddziaływań”, w których uwzględniane są nie tylko argumenty „za” korzystaniem z zatrudnienia socjalnego, lecz również specyficzne cechy partnerów, których zasoby są niezbędne dla działania przyszłego podmiotu zatrudnienia socjalnego.
- Wyniki prac analitycznych dotyczących ryzyka powstałego z niewłączenia do partnerstwa MLW niektórych lokalnych instytucji.

II. REKOMENDACJE DLA CERTYFIKACJI KIS

System Certyfikacji KIS (dalej: SC KIS) zmierza do wprowadzenia w działalność podmiotów zatrudnienia socjalnego, jakim jest klub integracji społecznej, mechanizmu potwierdzającego profesjonalizację przygotowania organizacyjnego i świadczenia usług reintegracji społecznej oraz zawodowej. Wdrożenie SC KIS powinno gwarantować:

- 1) merytoryczne wzmocnienie działających KIS poprzez wykrystalizowanie się grupy „profesjonalnych wykonawców” usług, dysponujących stabilną strukturą organizacyjną, fachową kadrami, odpowiednimi warunkami lokalowymi i technicznymi, realizujących efektywnie usługi zgodne z ustawą o zatrudnieniu socjalnym, a więc takie, którym warto będzie powierzać publiczne środki finansowe;
- 2) eliminację w procesie zlecania zadań publicznych takich podmiotów/klubów, które nie gwarantują efektywności usług, a działalność klubu traktują „konjunkturalnie” dla możliwości uzyskania środków publicznych;
- 3) uzyskanie przez instytucje partnerskie np. ośrodki pomocy społecznej, powiatowe urzędy pracy niezbędnego zasobu informacji o standardach usług reintegracji społecznej i zawodowej;
- 4) stworzenie krajowego „banku” wzorców do naśladowania dla tych instytucji i organizacji pozarządowych, które będą chciały utworzyć na terenie gminy podmiot zatrudnienia socjalnego;
- 5) opracowany system certyfikacji stanowi podstawę do wdrożenia procesu monitorowania klubów integracji społecznej na terenie poszczególnych regionów w kraju.

Rekomendacje dla SC KIS dotyczą zarówno merytorycznej części procesu certyfikacji, jak i podstawy wprowadzenia odpowiednich rozwiązań legislacyjnych, które usankcjonują praktyczne wdrożenie tego systemu.

Nr 1

- Certyfikacja KIS kompatybilna z systemem akredytacji CIS – wprowadzenie podstaw prawnych do ustawy o zatrudnieniu socjalnym.

SC KIS to narzędzie, które powiązane z akredytacją CIS-ów tworzy kompleksowy system kontroli merytorycznej i potwierdzenia właściwego przygotowania

podmiotów zatrudnienia socjalnego do wykonywania zadań publicznych w obszarze przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Uzyskanie tego celu wymaga wpisania SC KIS oraz akredytacji CIS-ów do rozwiązań ustawy, a także ewentualnego wydania przepisów towarzyszących, określających tryb i sposób ich przeprowadzania.

Nr 2

- Certyfikacja KIS – aprobatą środowiska instytucji tworzących kluby.

Pilotaż SC KIS potwierdził słuszność kierunku potwierdzania profesjonalnego przygotowywania się klubów integracji społecznej do świadczenia usług reintegracji społecznej i zawodowej. Instytucje tworzące KIS-y pozytywnie zaopiniowały procesy weryfikacyjne prowadzone przez zewnętrzne instytucje.

Nr 3

- Certyfikacja KIS – wnioskodawca i trzy rodzaje instytucji decyzyjnych dla obiektywizmu procesu.

Proces SC KIS dotyczy czterech rodzajów instytucji. Są nimi:

1. **WNISKODAWCA** – instytucja tworząca klub integracji społecznej na podstawie przepisów ustawy o zatrudnieniu socjalnym, która jest upoważniona do wystąpienia o poddanie się procesowi certyfikacji.
2. **JEDNOSTKA CERTYFIKACYJNA** – instytucja przeprowadzająca procedurę certyfikującą, wydająca na czas określony tzw. *Certyfikat KIS*. Zgodnie z propozycją SC KIS funkcję tę pełni Wydział Polityki Społecznej Urzędu Wojewódzkiego.
3. **JEDNOSTKA AUDYTU CERTYFIKACYJNEGO** – instytucja przeprowadzająca audyt w miejscu utworzenia (funkcjonowania) KIS, potwierdzająca spełnienie wymogów „Standardu KIS”. Rolę audytora w SC KIS powierzono Regionalnemu Ośrodkowi Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego.
4. **JEDNOSTKA ODWOŁAWCZA** – instytucja rozpatrująca wnioski odwoławcze od negatywnej decyzji Jednostki Certyfikacyjnej. Propozycja SC KIS – Departament Pomocy i Integracji Społecznej MPiPS.

Nr 4

- Certyfikacja KIS – bez wydawania certyfikatu próbnego.

Pilotaż SC KIS wykazał, że wydanie certyfikatu próbnego jest zbytecznym etapem certyfikacji, który można zastąpić zwykłym potwierdzeniem złożenia wniosku. Z punktu widzenia klubów najważniejszym krokiem jest dokładne przygotowanie wniosku o nadanie certyfikatu oraz takie zorganizowanie jednostki, aby weryfikacja stanu faktycznego poprzez audyt potwierdziła spełnienie wymaganego standardu.

Nr 5

- Minimalny standard KIS (minimalny standard organizacyjno-usługowy KIS) – podstawowe grupy kryteriów oceny przygotowania klubu do wykonywania usług.

W SC KIS określenie tzw. *minimalnego standardu KIS* jest punktem odniesienia dla procesu weryfikacji. Podstawowy zestaw kryteriów to:

- 1) Grupa kryteriów instytucjonalnych KIS – tzw. standard instytucjonalny, czyli określenie struktury organizacyjnej klubu, reguł i zasad organizacji i uczestnictwa w zajęciach, jego kadry, warunków techniczno-lokalowych, a także zakresu współpracy klubu z instytucjami działającymi w lokalnym środowisku społecznym;
- 2) Grupa kryteriów usługowych KIS – tzw. standard usługowy, czyli zakres programowy zapewniający wykonanie nałożonych przez ustawę o zatrudnieniu socjalnym zadań, w odpowiednim wymiarze pracy z jednostką oraz pracy z grupą osób zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Stąd też *minimalny standard KIS* oznacza *minimalny standard organizacyjno-usługowy* klubu integracji społecznej.

Nr 6

- Minimalny standard KIS – kryteria instytucjonalne, tj. kryteria organizacji KIS.

Proponowane kryteria organizacji KIS to:

- baza lokalowa,
- kadra KIS,
- organizacja KIS,
- współpraca lokalna KIS.

Nr 7

- Minimalny standard KIS – kryteria usług klubu.

Pakiet usług realizowanych w KIS powinien obejmować usługi o charakterze indywidualnym, jak i usługi o charakterze grupowym, w wymiarze co najmniej 40 godzin miesięcznie. Wszystkie usługi należy zorganizować tak, aby odpowiadały na zdiagnozowane potrzeby oraz gwarantowały uzyskanie optymalnych efektów reintegracji.

W grupie usług indywidualnych wyróżnia się między innymi: poradnictwo psychologiczne (diagnozę potencjału i potrzeb), poradnictwo prawne, poradnictwo socjalne, poradnictwo pedagogiczne, doradztwo zawodowe. W grupie usług grupowych wyróżnia się: samopomocową grupę wsparcia, warsztaty psychoedukacyjne, zajęcia integracyjne promujące alternatywne formy spędzania czasu wolnego, warsztaty edukacji społecznej i zawodowej, kursy podnoszące umiejętności i kwalifikacje zawodowe oraz formy prozatrudnieniowe.

Nr 8

- Wprowadzenie elektronicznego systemu certyfikacji KIS – aplikacja internetowa.

Rekomenduje się wprowadzenie systemu elektronicznego (aplikacji internetowej) dla przeprowadzania certyfikacji KIS. Aplikacja powinna zawierać:

- Formularz 1 – wniosek o nadanie certyfikatu (do pobrania przez zainteresowaną instytucję tworzącą KIS),
- Formularz 2 – formularz objaśnień (do przygotowania wniosku o nadanie certyfikatu),
- Formularz 3 – formularz „Karta Standardu SC KIS”, tj. zbiór podstawowych wymogów stawianych przed KIS,
- Formularz 4 – formularz wytycznych proceduralnych dla jednostek: certyfikacyjnej, audytu, odwoławczej,
- Formularz 5 – formularz „Karty Audytu Certyfikacyjnego”,
- Formularz 6 – formularz wzoru „Certyfikatu KIS”, zawierający treści umieszczane w wydawanym certyfikacie,
- Formularz 7 – formularz w formie tabeli rejestracyjnej do wpisywania tych instytucji tworzących KIS, które uzyskały certyfikat – rejestr wojewódzki.

Nr 9

- System SC KIS – zasada dobrowolności przystępowania.

Rekomenduje się zachowanie bezwzględnej zasady dobrowolności poddania się procesowi weryfikacji przygotowania do świadczenia usług reintegracji społecznej i zawodowej. SC KIS należy traktować jako dodatkowy element wyznaczający standard usług, a także pozwalający premiować na krajowej mapie podmiotów

zatrudnienia socjalnego jednostki najlepiej przygotowane do wykonywania zadań ustawy.

Nr 10

- Wzory formularzy SC KIS – rekomendowane dokumenty.

Formalna strona procesu SC KIS powinna być jednolita na terenie całego kraju, dlatego też dokumentację należałoby sporządzać na specjalnie do tego przygotowanych i zatwierdzonych formularzach. W trakcie pilotażu zaproponowano układ dokumentacji, który został pozytywnie zaopiniowany przez instytucje testujące. Komplet dokumentów skorygowanych po pilotażu stanowią: wniosek, karta procesu certyfikacji, karta minimalnego standardu oraz karta audytu certyfikacyjnego KIS.

Wniosek – dokument inicjujący proces certyfikacji, zawierający informacje poddane weryfikacji przez jednostkę audytu certyfikacyjnego. Wzór wniosku przedstawia formularz 1.

Formularz 1. *Wniosek*

WNIOSK O NADANIE CERTYFIKATU KIS	
Nazwa Wnioskodawcy (instytucji tworzącej podmiot zatrudnienia socjalnego)	<i>Wpisać: nazwę, adres</i>
Osoba upoważniona do złożenia wniosku	<i>Wpisać: imię i nazwisko, kontakt</i>
Klub Integracji Społecznej	<i>Wpisać nazwę klubu oraz dane adresowe: miejscowość, ulica, kod pocztowy, telefon, adres poczty elektronicznej</i>
Kierownik Klubu (Lider)	<i>Wpisać: imię i nazwisko, kontakt</i>
Data wpisu i numer rejestru wojewody	<i>Wpisać datę dokonania wpisu oraz numer rejestrowy jeśli został nadany</i>
DANE DO OCENY STANDARDU CERTYFIKACYJNEGO	
ZAKRES ORGANIZACYJNO-TECHNICZNY	
Kryterium Bazy Lokalowej	<i>Tu wpisuje Wnioskodawca elementy danego kryterium</i>
Kryterium Kadry	jw.
Kryterium Przygotowania Organizacyjnego	jw.
Kryterium Współpracy Lokalnej	jw.
ZAKRES USŁUGOWY	
Zakres usług indywidualnych	<i>Tu wpisuje Wnioskodawca elementy danego kryterium</i>
Zakres usług grupowych	
Sporządził: dnia.....	

Karta procesu certyfikacji to rodzaj rejestru czynności związanych z zastosowaniem procedury certyfikacji dokumentujący wszystkie etapy procesu nadawania oraz przedłużania certyfikatu. Wzór karty procesu stanowi formularz 2.

Formularz 2. Karta procesu certyfikacji KIS

KARTA PROCESU CERTYFIKACJI KIS			
Nazwa Jednostki Certyfikującej Dane adresowe			
Wnioskodawca (nazwa instytucji tworzącej KIS, dane kontaktowe, osoba reprezentująca instytucję)		Nazwa:..... Adres:..... Kontakt:..... Imię i Nazwisko osoby reprezentującej instytucję tworzącą: ...	
Klub Integracji Społecznej (nazwa KIS, dane kontaktowe, osoba kierująca klubem)		Nazwa:..... Adres:..... Kontakt:..... Imię i Nazwisko osoby kierującej klubem:	
Wniosek certyfikacyjny / Zgłoszenie przedłużenia certyfikatu		Data pierwszej rejestracji – rozpoczęcie certyfikacji (dn. – mc – rok)	Data zmian formalnych danych we wniosku – rozpoczęcie procedury przedłużenia certyfikatu (dn. – mc – rok)
Ocena poprawności formalnej wniosku / zgłoszenia przedłużenia certyfikatu		Data dopuszczenia wniosku do dalszej procedury certyfikacyjnej (dn. – mc – rok)	
Ocena merytoryczna wniosku		Data pozytywnej decyzji certyfikacyjnej (dn. – mc – rok)	
Audyt certyfikacyjny – pierwszy	Data rozpoczęcia audytu certyfikacyjnego (dn. – mc – rok)	Data sporządzenia raportu audytu certyfikacyjnego (dn. – mc – rok)	Data przekazania raportu audytu certyfikacyjnego do Jednostki Certyfikującej (dn. – mc – rok)
Audyt certyfikacyjny przedłużający certyfikat	Data rozpoczęcia audytu przedłużającego certyfikat (dn. – mc – rok)	Data sporządzenia wniosku audytu przedłużającego certyfikat (dn. – mc – rok)	Data przekazania wniosku o przedłużenie / lub odmowę do Jednostki Certyfikującej (dn. – mc – rok)
Certyfikat KIS na okres 3 lat / Przedłużenie certyfikatu KIS na kolejny okres	Data wydania pierwszego certyfikatu KIS (dn. – mc – rok)	Data wydania kolejnego certyfikatu KIS (dn. – mc – rok)	
Odmowa certyfikatu KIS	Data wydania odmowy wydania certyfikatu KIS (dn. – mc – rok)	Data wydania odmowy przedłużenia certyfikatu KIS (dn. – mc – rok)	

Karta standardu KIS jest dokumentem potwierdzającym spełnienie minimalnego standardu KIS. Informacje zawarte w karcie są podstawą do podjęcia decyzji o nadaniu lub o odmowie nadania certyfikatu przez Jednostkę Certyfikującą. Wzór karty standardu KIS stanowi formularz 3.

Formularz 3. Karta standardu KIS

KARTA SC KIS			
Nazwa Jednostki Certyfikującej	Wpisać: nazwę, adres		
Osoba koordynująca certyfikację	Wpisać: Imię i Nazwisko, kontakt		
STANDARD CERTYFIKACYJNY			
ZAKRES INSTYTUCJONALNY			
Kryterium	Poziom wymagalny	Poziom wnioskowany	Wynik porównania (odchylenie, spełnienie)
Kryterium Bazy Lokalowej	Dostępność pomieszczeń przystosowanych do profilu zajęć	<i>Tu należy wpisać informacje z wniosku</i>	
	Dostępność pomieszczeń higieniczno-sanitarnych Stożek przystosowania dla osób niepełnosprawnych (jeśli potrzeba)		
Kryterium Kadry	Lider (kierownik KIS)		
	Pracownik socjalny		
	Specjaliści reintegracji (psycholog, prawnik, terapeuta, doradca zawodowy)		
	Pracownik administracyjno-księgowy		
Kryterium Przygotowania Organizacyjnego	Posiadanie regulaminu uczestnictwa w zajęciach		
	Posiadanie formularzy pozwalających przeprowadzić diagnozę sytuacji uczestnika (ankieta, kwestionariusz zainteresowań i preferencji zawodowych, testy psychologiczne) Określenie ram czasowych uczestnictwa w zajęciach (40 godz. miesięcznie, co najmniej 3 miesiące)		
Kryterium Współpracy Lokalnej	Podpisane porozumienie (obustronny list intencyjny) z PUP		
	Podpisane porozumienie (obustronny list intencyjny) z OPS		
ZAKRES USŁUGOWY			
USŁUGI INDYWIDUALNE			
Kryterium	Poziom wymagalny	Poziom wnioskowany	Wynik porównania (odchylenie, spełnienie)
Kryterium usług indywidualnych	Poradnictwo psychologiczne		
	Poradnictwo prawne		
	Poradnictwo socjalno-pedagogiczne		
USŁUGI GRUPOWE			
Kryterium	Poziom wymagalny	Poziom wnioskowany	Wynik porównania (odchylenie, spełnienie)
Kryterium usług grupowych	Samopomocowe grupy wsparcia		
	Warsztaty psychoedukacyjne		
	Zajęcia integracyjne promujące alternatywne formy spędzania czasu wolnego		
	Warsztaty edukacji społecznej i zawodowej		
	Kursy podnoszące umiejętności i kwalifikacje zawodowe		
	Udział w formach prozatrudnieniowych		
KONCOWA OPINIA			
Data sporządzenia wyniku.....			

Karta audytu certyfikacyjnego KIS jest narzędziem dla jednostki audytu certyfikacyjnego służącym do zweryfikowania stopnia przygotowania klubu do świadczenia usług reintegracji zgodnie z wymaganym standardem. Wzór karty audytu stanowi formularz 4.

Formularz 4. Karta audytu certyfikacyjnego KIS

KARTA AUDYTU KIS	
Nazwa Jednostki Audytu Certyfikacyjnego KIS	<i>Wpisać: nazwę, adres</i>
Skład Zespołu Audytowego	<i>Wpisać: imię i nazwisko, kontakt</i> 1. Ekspert Pierwszy....., 2. Ekspert Drugi 3. Ekspert Trzeci.....
Klub Integracji Społecznej	<i>Wpisać nazwę klubu oraz dane adresowe: miejscowość, ulica, kod pocztowy, telefon, adres poczty elektronicznej</i>
Kierownik Klubu (Lider)	<i>Wpisać: imię i nazwisko, kontakt</i>
POTWIERDZENIE SC KIS Z AUDYTU	
Potwierdzenie wpisu do rejestru wojewody	<i>Adnotacja audytora: np.: potwierdza się wpis do rejestru wojewody</i>
Potwierdzenie kryteriów organizacyjno-technicznych SC KIS	
Kryterium Bazy Lokalowej	<i>Adnotacja audytora</i>
Kryterium Kadry	jw.
Kryterium Przygotowania Organizacyjnego	jw.
Kryterium Współpracy Lokalnej	jw.
Potwierdzenie kryteriów usług SC KIS	
Kryterium usług indywidualnych	<i>Tu wpisuje Wnioskodawca elementy danego kryterium</i>
Kryterium usług grupowych	
Sporządzenie raportu końcowego (data)	
Wniosek końcowy audytu:	

Ostateczna zawartość merytoryczna formularzy będzie wynikiem wprowadzenia stosownych przepisów do ustawy o zatrudnieniu socjalnym, a także przygotowanie aktów towarzyszących. W nich bowiem powinny zostać dookreślone takie kwestie jak np. terminy składania wniosków, terminy wydawania certyfikatów czy odwołań.

SŁOWO KOŃCOWE

Zaprezentowane rekomendacje należy traktować jako wskazówki do budowania Systemu Certyfikacji Klubów Integracji Społecznej, który potwierdza profesjonalizację i efektywność świadczonych usług reintegracji społecznej i zawodowej oraz dążenia do eliminowania przypadkowości w tworzeniu klubów. Wdrożenie sprawnego systemu animacji oraz standardów usług świadczonych w jednostkach zatrudnienia socjalnego, określających minimalne wymagania wobec podmiotów pracujących z grupą osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i zawodowym, jest kluczowe dla osiągnięcia synergii działań w obszarze pomocy i integracji społecznej oraz rynku pracy.

Wydawca

Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich

AL. Jerozolimskie 65/79

00-697 Warszawa

www.crzl.gov.pl

Tel. +48 22 237 00 00

Fax +48 22 237 00 99

Publikacja bezpłatna

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

